

Ще за радянських часів у приміщенні Коростівської старої школи був історичний музей. Серед його експонатів – меч, виготовлений у Харалузі, коли там кували зброю. А те, що він дійсно там виготовлявся був із місцевої сталі, ще раз підтвердив своїми дослідженнями В.І. Святищук із Донецька у середині вісімдесятих років минулого століття. Сам Володимир Іванович родом із Волині, тож і зацікавили його харалузькі мечі, про які згадується в поемі “Слово о полку Ігоревім”, тоді чоловік обходив і об'їздив всі місця пов'язані із тими мечами.

**Краєзнавець
В.І.Святищук**

І ось В.І. Святищук знову гість нашої редакції. Він привіз про все це рукописи власної книги. Тепер у нього накопичилось стільки матеріалу, що він вирішив значно розширити і поглибити підняту тему. З цією метою, звичайний робітник-пенсіонер і завітав до нас... Разом із ним їдемо на Залізницю, - колись колишніх копальні руди. Уже на під'їзді до села Володимир Іванович зізнався, що ця місцевість нагадує йому Донецький край. Про тамтешні копальні, тут знає майже кожен, але достеменно розповісти про них може не кожен. Людей, яким передались з покоління в покоління перекази про них, уже дав-

- Це згадка про колгосп, - сказала одна жінка. Коли він розпадався, то один депутат, щоб прискорити цей процес, дав команду людям розбирати бруківку на фермі, мовляв це ваше. Такого повороту справи, дехто і чекав... Серед того каміння наш гість-дослідник відшукав немало матеріалу, який його цікавив. Далі була мова із колишнім механізатором М.В. Михальчуком.

- Мої предки і я, жили ось там на хуторі, серед отих ям, з яких видобували наші предки руду. А

**Десь отут
руда, якою я ви-
кав дорогу, -
говорить Ми-
хальчук**

дрімучий ліс із віковими деревами. Біля нашої хати, дуби сягали у кілька охватів дорослого чоловіка, а крони простяга-

ми. А одна із них, що на причепілівці має недобру славу. Коли там добували руду, то стався обвал і багато робітників загину-

стільки отої руди та шлаків на виорював, що вистачило виложити біля обістя шматок дороги. У цих місцях побувало немало експедицій та різних дослідників. Від останньої з експедицій стало відомо, що нема перспективи відновлювати тут копальні, руда здебільшого болотяна і її мало, хоч і високої якості. Добували її не лише в Залізниці, а в усій околиці. Про це свідчать різного розміру ями, порослі лісом та чагарника-

ставили тимчасово “Радар”. Згодом ту могилу розрівняли і засіяли сільгоспкультурами. Показати ці місця зголосився там-

**Тут загинули
мої предки добу-
ваючи руду, -
каже Михайлик**

тешній п'ятикласник - Михайлик Вознюк. Він живе поруч цих історичних місць. Знає про копальні, братську могилу, і ще дещо. Влітку з хлопцями збираємо гриби, а в ямах ловимо рибу, ще порасемо на городі та пасемо худобу.

повів: коли меліоратори через болото проклали центральний канал, то мали проблеми із тими валунами, що траплялися у них на шляху. Вони мали таку вагу і вросли так у землю, що їх ніяка техніка не могла зрушити з місця. Були вони схожі на метал, а в нас тоді в господарстві було сутужно із здачею державі металолому. Тож, найшлися такі, що пропонували пі-

дирвати один із таких валунів динамітом, і таким чином виконати план. Та коли спробували їх магнітом, то виявилось не те. Отож метал був під боком,

Де плавився метал...

В.І. Святищук

рекази про них, уже давно немає в живих, а молодь тепер це менш цікавить, - говорять залізничани, і порадили нам зустрітись із Михальчуком. На центральній вулиці села, майже біля кожної хати кучи звичайного каміння, немов кожен зібрався знову будуватись.

ли наші предки руду. А ось там, - показавши в сторону Даничева, - стояли печі, були вони і по другу сторону села над річкою, а майстерні та кузні знаходились у Харалузі, так мені колись розповідав дід, - говорить Михайло Віталійович. Печі топили дровима, бо кругом був

ловіка, а крони простяглися на десятки метрів. Їх ми не могли зрізати, бо під ними була наша хата. Це зробили лише тоді, коли перебрались у село. Сама руда залягала від 20 см. до 7 метрів. Залишки її є і понині. Не так давно, - продовжує співрозмовник, я трактором орав поле, то

багато робітників загинуло. Їх поховали на пагорбі у братській могилі. Ще я пам'ятаю, - каже Михальчук, як там був насип-могили обнесений спеціальними кованими ланцюгами, де вони ділись, - невідомо. А коли були військові навчання, то на тій підвищеності солдати ви-

семо худобу.

Ті місця і поля уже давно позаростали осокою та березняком, - каже хлопчина і радіє, що є де збирати підберезники та червоноголовці, а скоро і опеньки підуть... Уже в селі зустріли колишнього голову правління колгоспу Івана Стрибулевича. Він роз-

В.І. Свितящук всі оті знахідки акуратно склав у свій саквояж, зфотографував що потрібно, зробив необхідні записи і поїхав на свою малу Батьківщину Волинь, а звідтіль уже в Донецьк, де продовжить роботу над книгою.

Андрій ПАВЛОВСЬКИЙ